

Українська медична стоматологічна академія

Бібліотека

Ukraine NOW ^{ua}

Віртуальний бюлетень

**Любов
Трохимівна
Мала**

(1919 – 2003)

**До 100-річчя
з дня народження**

Автор: Резутіна Тетяна Юріївна

Мала Л.Т. – засновник сучасної провідної школи терапевтів та кардіологів

- ▶ Заслужений діяч науки і техніки України (1968),
- ▶ академік Академії медичних наук СРСР (1974; з 1991 р. – Російської АМН),
- ▶ академік Національної академії наук України (1992) і Академії медичних наук України (1993).
- ▶ За цикл праць із кардіології *«Дослідження фундаментальних механізмів дії оксиду азоту на серцево-судинну систему, як основу патогенетичного лікування її захворювань»* Л.Т. Мала була посмертно нагороджена Державною премією України в галузі науки і техніки (2003)

Любов Трохимівна Мала

- ▶ Лауреат Державної премії СРСР (1980),
- ▶ премії ім. С.І. Вавілова (1989),
- ▶ премії ім. М.Д. Стражеска (1983, 1997),
- ▶ премії ім. П.І. Шатілова (1981, 1983, 1987),
- ▶ академічної премії з клінічної медицини АМН України (1995)

«По-настоящему люблю дело, которому посвятила свою жизнь. Люблю людей и всегда стремлюсь им помочь. В этом заключается мое счастье»

Л.Т. Мала

Л.Т. Мала була удостоєна:

- ▶ ордена Трудового Червоного Прапора (1960),
- ▶ ордена Богдана Хмельницького III ступеня (1995),
- ▶ ордена Ярослава Мудрого V ступеня (1998),
- ▶ ордена Держави і Золотої медалі Польської академії медичних наук (1999);
- ▶ удостоєна звання Героя Соціалістичної Праці і Золотої медалі «Серп і Молот» (1979);
- ▶ Героя України із врученням «Ордена Держави» (1999),
- ▶ ордена «Золота зірка» (2003),
- ▶ ордена Великої Вітчизняної війни II ступеня (1985), 14 медалями

Присвоєння Л.Т. Малою звання "Почесний громадянин Харкова"

Наукова і суспільна діяльність академіка Л.Т. Малої отримала світове визнання

- ▶ Біографічний інститут США в 1996 р. удостоїв Л.Т. Малу почесним званням «Людина року» і нагородив «Міжнародним культурним дипломом шани» (1997).
- ▶ Міжнародний Європейський біографічний центр (Кембридж, Велика Британія) з 1998 р. містить її ім'я у виданні «2000 видатних учених ХХ століття».
- ▶ Академік Л.Т. Мала з листопада 1997 р. – заступник генерального директора Міжнародного біографічного Центру в Європі (Кембридж, Велика Британія).
- ▶ З 1993 р. – дійсний член Міжнародного товариства з кардіоваскулярної фармакотерапії.
- ▶ З 1997 р. – член Міжнародного товариства з артеріальної гіпертонії.

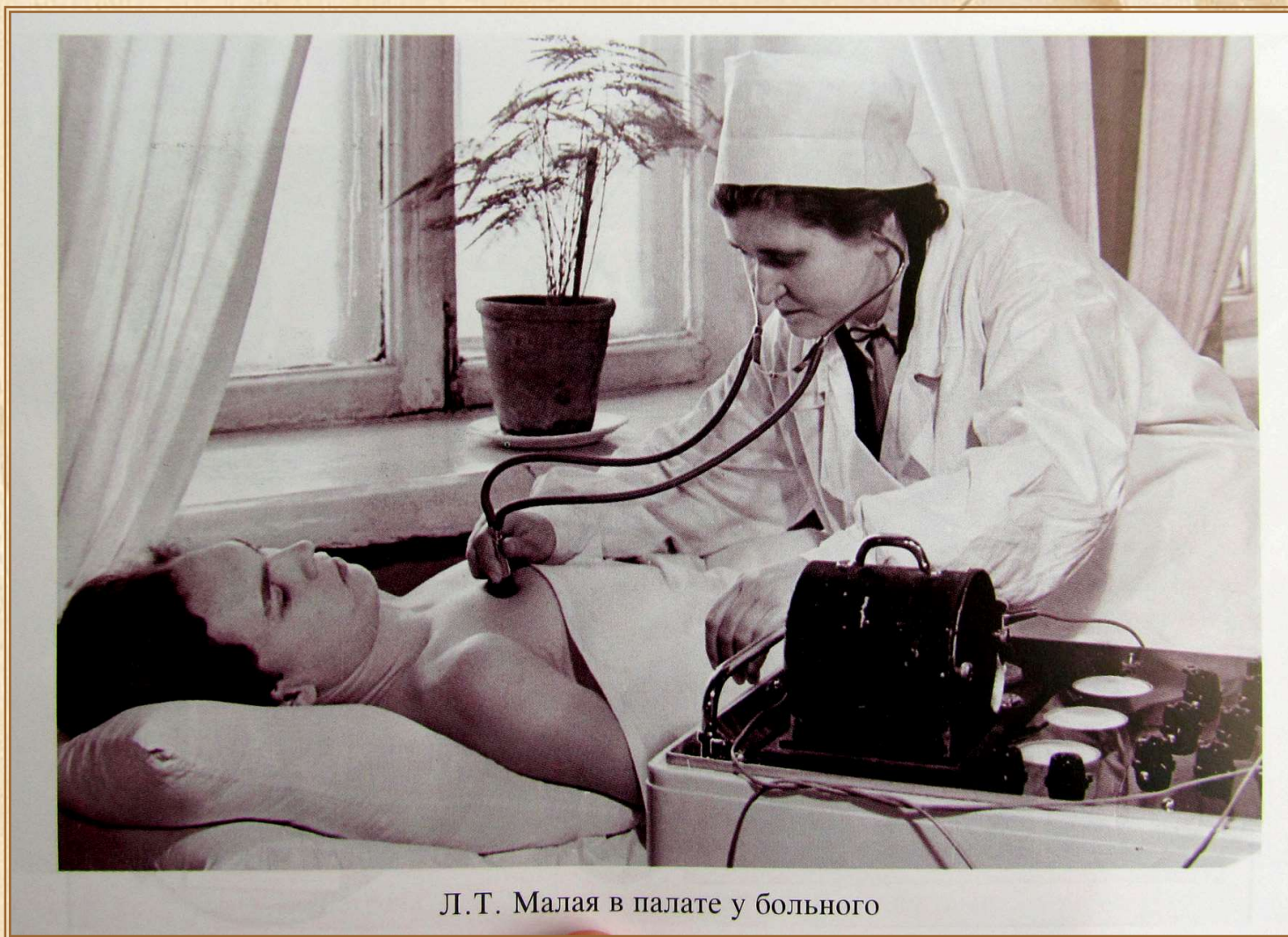
Академік Л.Т. Мала у колі академіків

Любов Трохимівна Мала народилася 13 січня 1919 р. в селі Копані Оріхівського району Запорізької області в сім'ї Трохима Євдокимовича і Катерини Григорівни. У 30-х роках ХХ ст. батько Л.Т. Малої перевозить сім'ю до міста задля покращення матеріального становища і забезпечення дітей гарною освітою

Вирішивши присвятити себе медицині, з 1933-1938 рр. Л.Т. Мала навчалась на лікувальному факультеті ХМІ

У 19 років Любов Трохимівна отримала диплом лікаря

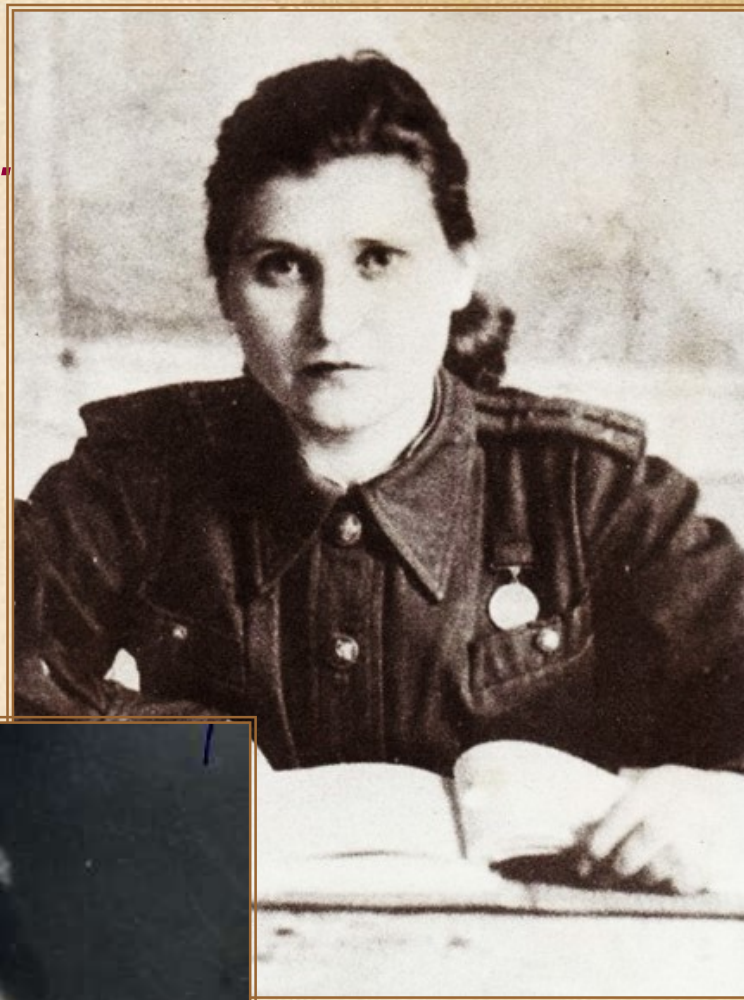

Л.Т. Малая в палате у больного

Свій трудовий шлях розпочала лікарем амбулаторії і лікарні села Петровеньки Краснолучанського району Ворошиловградської (сьогодні Луганської) області (1938-1941)

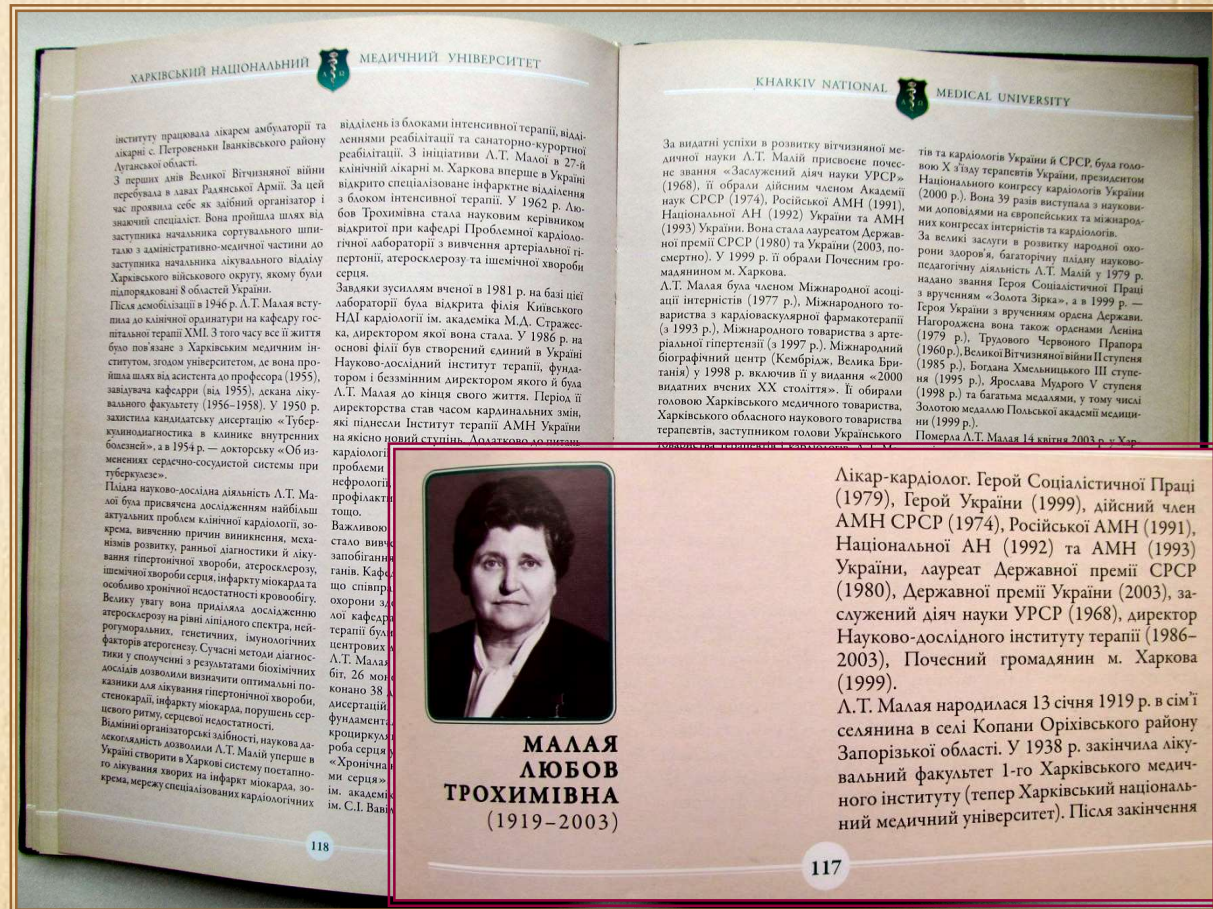
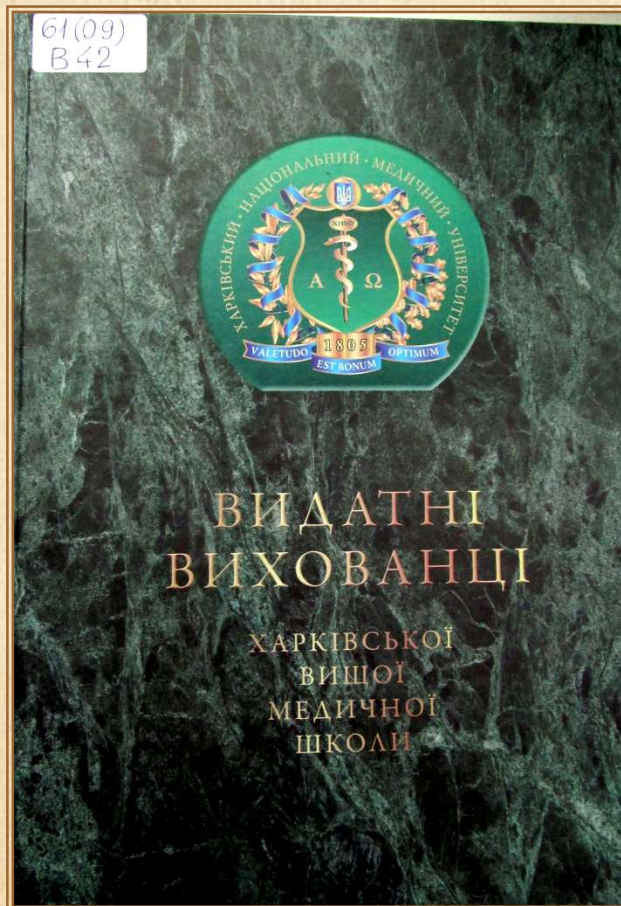
*У період Другої світової війни
майбутній академік із червня 1941 р.
по вересень 1946 р. перебувала
на фронті.*

*У ці роки Л.Т. Мала –
військовий лікар,
заступник начальника
сортувального
шпиталю, евако-
шпиталів № 1602
і № 3416, заступник
начальника
лікувального відділу
Харківського
військового округу*

**Після війни в 1946-1949 рр.
Л.Т. Мала – клінічний
ординатор,
у 1949-1952 рр. – асистент,
у 1952-1954 рр. – докторант,
у 1954-1955 рр. – доцент
кафедри терапії**

**Уже в 36 років Любов Трохимівна
стала доктором наук,
професором, завідуючою
кафедрою – це майже єдиний
випадок у вітчизняній клінічній
медицині!**

Лікар-кардіолог. Герой Соціалістичної Праці (1979), Герой України (1999), дійсний член АМН СРСР (1974), Російської АМН (1991), Національної АН (1992) та АМН (1993) України, лауреат Державної премії СРСР (1980), Державної премії України (2003), заслужений діяч науки УРСР (1968), директор Науково-дослідного інституту терапії (1986-2003), Почесний громадянин м. Харкова (1999).
Л.Т. Мала народилася 13 січня 1919 р. в сім'ї селянина в селі Копани Орхівського району Запорізької області. У 1938 р. закінчила лікувальний факультет 1-го Харківського медичного інституту (тепер Харківський національний медичний університет). Після закінчення

Учителем і наставником Л.Т. Малої був учень академіка М.Д. Стражеска професор Соломон Якович Штейнберг (1891-1968) – видатний терапевт, талановитий учений і науковець, чудовий лікар, вимоглива, мудра, справедлива і щира людина

«Я глибоко поважала й щиро любила мого вчителя. Можна без перебільшення сказати, що у моїй творчій долі йому належить велика роль. Істинний вчитель проживає два життя – своє життя і життя свого учня. У С.Я. Штейнберга було розвинуто це почуття – жити життям своїх учнів, розуміти їх, допомагати, давати мудрі поради»

Мала Л.Т.

616.1/9
М18

**Малая
Любовь Трофимовна**

Ученики об Учителе

«В ответ на охи-вздохи своих диссертантов Любовь Трофимовна иногда отвечала воспоминанием, как её легендарный учитель профессор С.Я. Штейнберг понуждал переделывать будто бы неплохо сделанное многократно. А экзамен по болезням почек у Любви Трофимовны принимал 17 раз!»

(3 кн. Малая Любовь Трофимовна. Ученики об Учителе [Текст] / под ред. Г.Д. Фадеенко ; сост. Л.В. Богун, Л.Н. Гридасова, Е.М. Кулешова ; лит. запись Н.Н. Тихомирова. - Харьков : Кроссроуд, 2013. - 147 с. - с.99)

У 1950 р. Л.Т. Мала захистила кандидатську дисертацію з теми «Туберкулінодіагностика в клініці внутрішніх хвороб», у 1954 р. – докторську дисертацію «Про зміни серцево-судинної системи при туберкульозі»

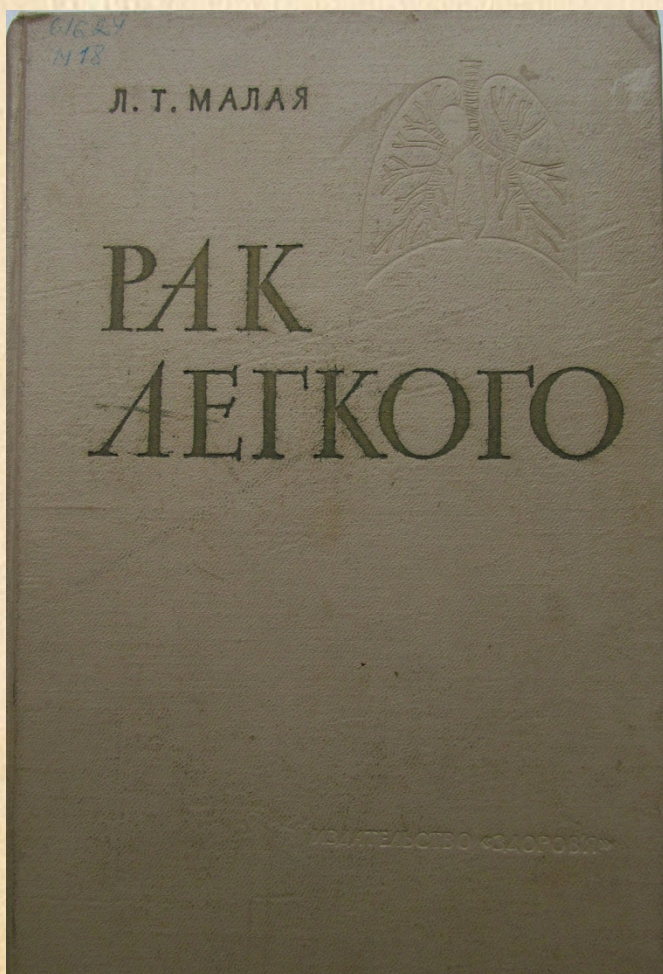
Встреча Л.Т. Малой с иностранными студентами

Свою діяльність Любов Трохимівна присвятила вивченню особливостей серцево-судинної системи при атеросклерозі, ішемічній хворобі серця, гіпертонічної хвороби, гострого інфаркта міокарда, серцевої недостатності; дослідженням пресорних і депресорних систем нейрогуморальної регуляції організму при захворюваннях внутрішніх органів; фундаментальним дослідженням у кардіології, гастроентерології, нефрології, пульмонології, клінічній фармакотерапії

Монографії Л.Т. Малої стали «настільними» для багатьох поколінь лікарів і отримали високу оцінку вчених зі світовими іменами

Л.Т. Мала автор понад 700 наукових праць, у тому числі 24 монографій, з-поміж яких загальновідомі:

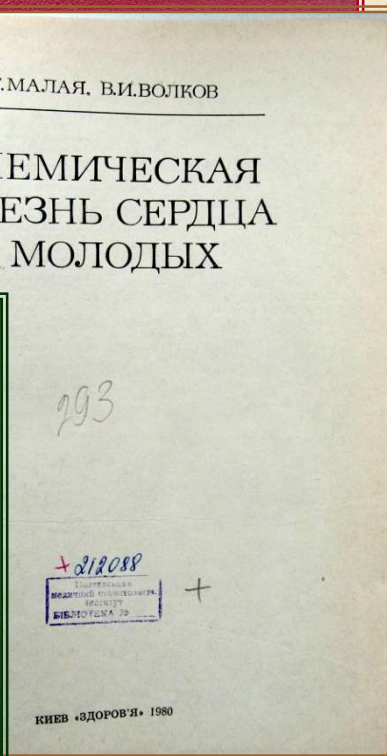
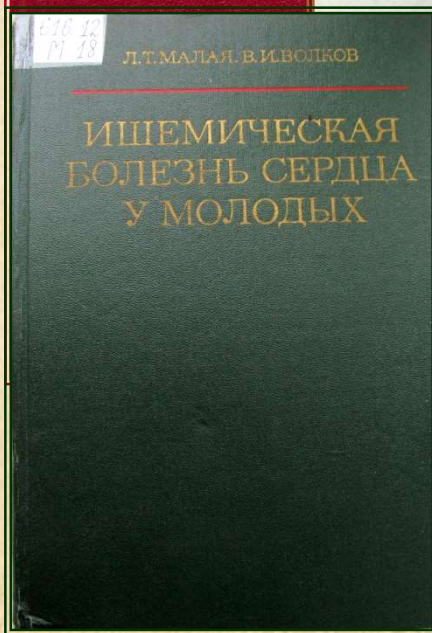
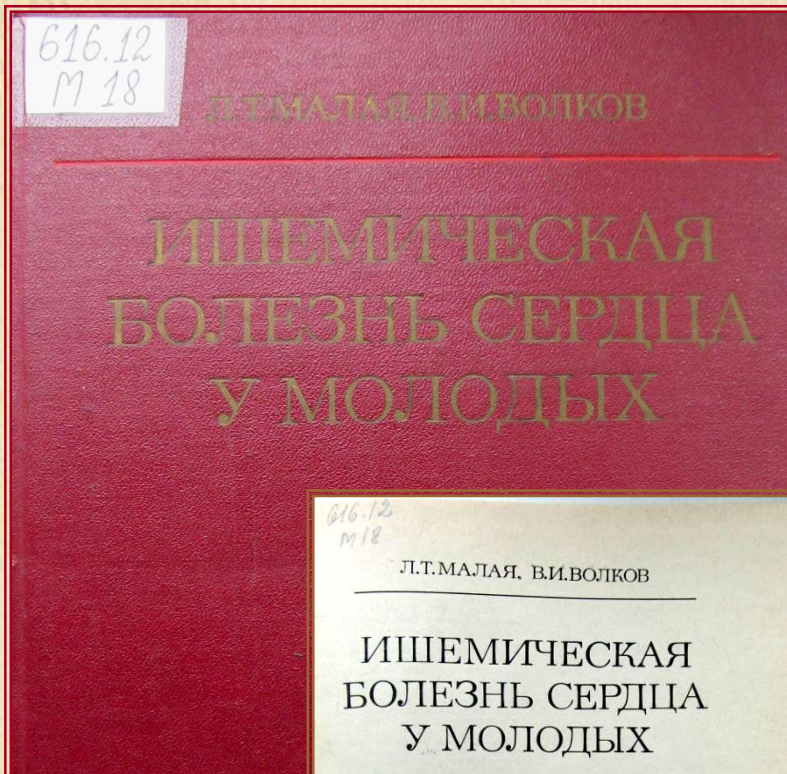
«Однажды Любовь Трофимовна рассказала, как написала книгу «Рак легкого»... всего за два летних месяца. Недаром отправляя нас в летние отпуска, напутствовала: мол, два месяца отдыха – слишком много, неплохо бы и делом заняться...»»

(Зі спогадів к.м.н.Панченко Г.Ю.)

616.24

M18

Малая, Любовь Трофимовна. Рак легкого [Текст] / Любовь Трофимовна Малая. - К. : Здоров'я, 1965. - 334 с. **всього: 11 у фонді бібліотеки УМСА**

Заслуженный діяч науки РРФСР професор Є.М. Тарєєв писав про монографію Л.Т. Малої «Ишемическая болезнь сердца у молодых»: «...постичь такого владения предметом и совершенства изложения, простоты, доходчивости, кратких формулировок при полной убедительности, каких удалось Вашему таланту, думаю, никому из современных наших кардиологов невозможно»

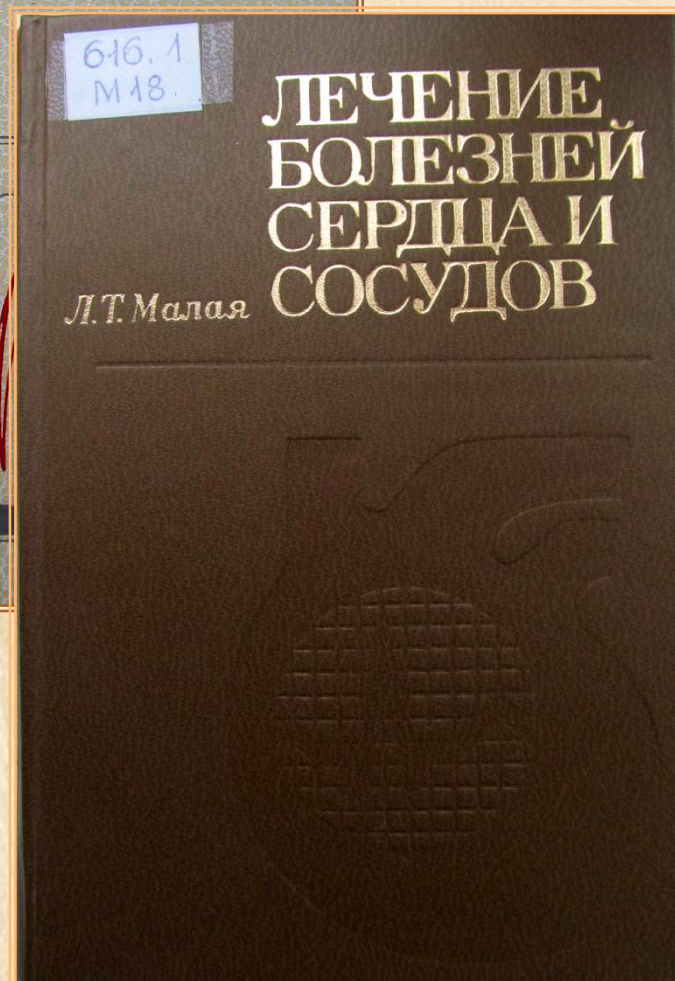
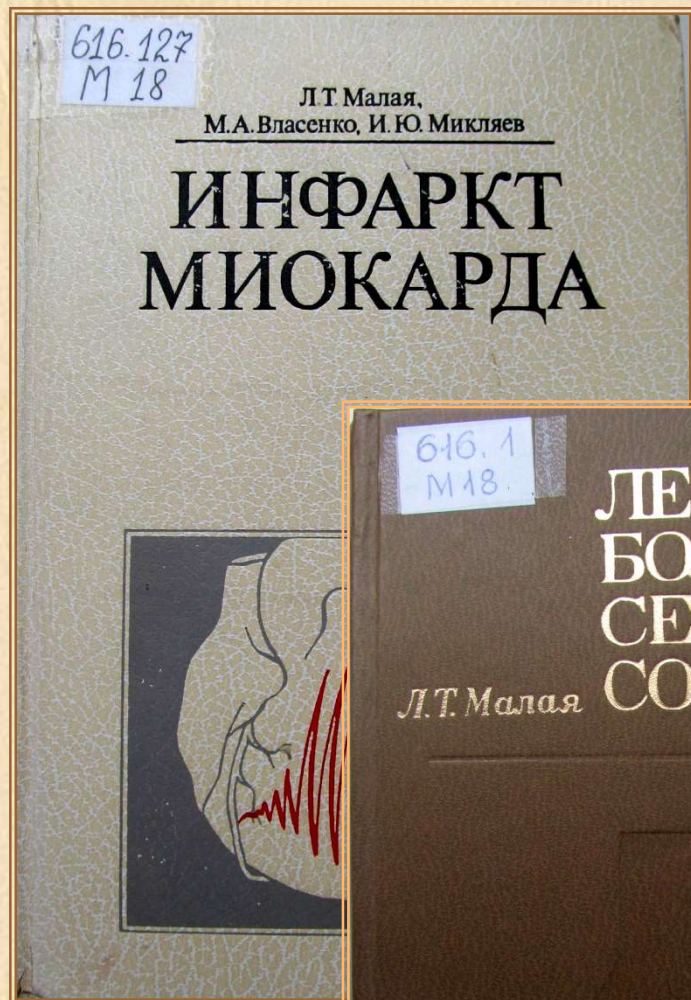
616.12

М18

Малая, Любовь Трофимовна.

Ишемическая болезнь сердца у молодых [Текст] / Любовь Трофимовна Малая, Владимир Иванович Волков. - К. :

Здоров'я, 1980. - 454 с. **всього: 12 : (11),
Наук.Аб.(1) у фонді бібліотеки УМСА**

616.127

М18

Малая, Любовь Трофимовна.
Инфаркт миокарда [Текст] /
Любовь Трофимовна Малая,
Михаил Антонович Власенко,
Илья Юрьевич Микляев ; АМН
СССР. - М. : Медицина, 1981. -
487 с. **ЧЗ (1), Наук.Аб. (2) у
фонді бібліотеки УМСА**

616.1

М18

Малая, Любовь Трофимовна.
Лечение болезней сердца и
сосудов [Текст] : [практическое
пособие для курсантов ин-тов и
фак. усовершенствования
врачей] / Л.Т. Малая. - Харьков :
Вища школа, 1982. - 447 с. **ЧЗ (1),
(3), Наук.Аб. (3) у фонді
бібліотеки УМСА**

615.2
С 32

Л.Т.МАЛАЯ , И.Ф.МАКАРЕВИЧ

Н.В.КОВГАНКО , Ю.Г.ГОРБ

Сердечные гликозиды

За монографії «Инфаркт миокарда» і «Сердечные гликозиды» Л.Т. Мала за життя удостоєна іменних премій корифеїв вітчизняної медицини – С.П. Боткіна, М.Д. Стражеска, С.І. Вавілова, П.І. Шатілова

615.2

С32

Сердечные гликозиды [Текст] / Любовь Трофимовна Малая, Иван Фомич Макаревич, Николай Владимирович Ковганко, Юрий Григорьевич Горб. - Харьков : Основа, 1996. - 462 с. **Наук.Аб. (1) у фонді бібліотеки УМСА**

616.12
М 18

Л. Т. МАЛАЯ

НЕОТЛОЖНАЯ ПОМОЩЬ В Кардиологии

616.12
М18

Малая, Любовь Трофимовна
Неотложная помощь в
кардиологии [Текст] / Любовь
Трофимовна Малая. - К. : Здоров'я,
1999. - 319 с. ЧЗ (1) у фонді
бібліотеки УМСА

616.1/9

М 18
Л. Т. Малая
В. Н. Хворостинка

ТЕРАПИЯ

ЗАБОЛЕВАНИЯ
ОРГАНОВ ДЫХАНИЯ

ЗАБОЛЕВАНИЯ
ОРГАНОВ ПИЩЕВАРЕНИЯ

ЗАБОЛЕВАНИЯ ПОЧЕК

ИММУНОЛОГИЯ
АЛЛЕРГИЧЕСКИЕ
ЗАБОЛЕВАНИЯ

СИСТЕМНЫЕ
ЗАБОЛЕВАНИЯ
СОЕДИНИТЕЛЬНОЙ
ТКАНИ

ЗАБОЛЕВАНИЯ
СИСТЕМЫ КРОВИ

616.1/9
М 18

Малая, Любовь Трофимовна. Терапия:
Заболевания органов дыхания.
Заболевания органов пищеварения.
Заболевания почек. Иммунология.
Аллергические заболевания. Системные
заболевания соединительной ткани.
Заболевания системы крови [Текст] :
Руководство для врачей-интернов и студ.:
Учеб. пособие для ВМУЗ III-IV уровней /
Любовь Трофимовна Малая. - 2-е изд.,
испр. и доп. - Харьков : Фолио, 2005. - 878
с. ЧЗ (1) у фонді бібліотеки УМСА

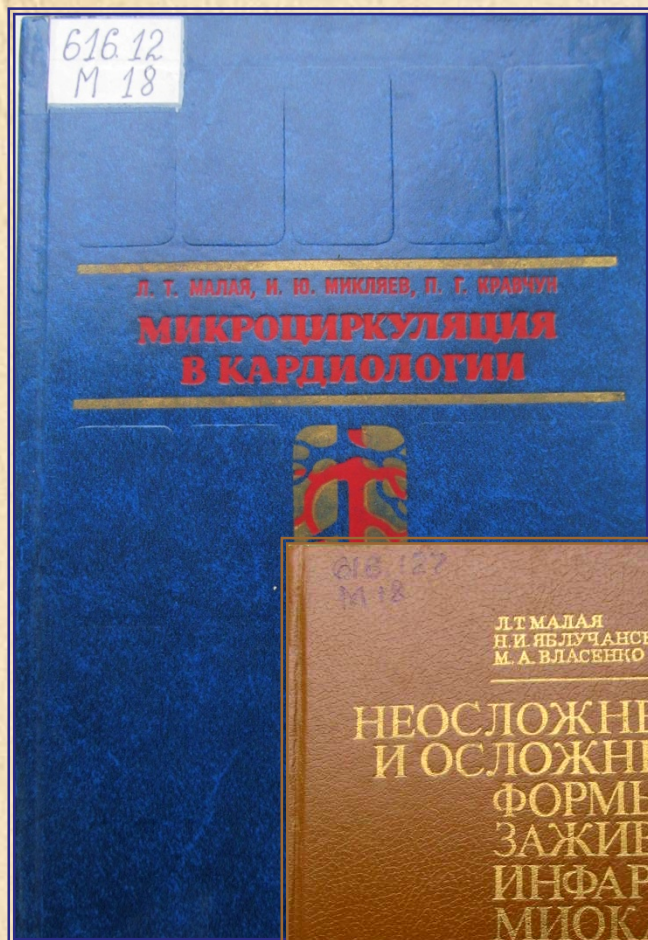
Талант Учителя завжди віддзеркалюється в справах його учнів. Талант Л.Т. Малої значною мірою полягав в умінні об'єднати навколо себе талановитих учнів і послідовників

Л.Т. Мала і В.І. Молодан – к.м.н., доцент кафедри внутрішньої медицини №1 і клінічної фармакології ХНМУ

Підтвердженням цього є 36 докторів і 188 кандидатів наук, підготовлених за її безпосередньої участі.

Учні Любові Трохимівни працюють у багатьох країнах світу, обіймають високі посади і впроваджують у клінічну практику ті традиції та новації, які були започатковані академіком Л.Т. Малою

616.12

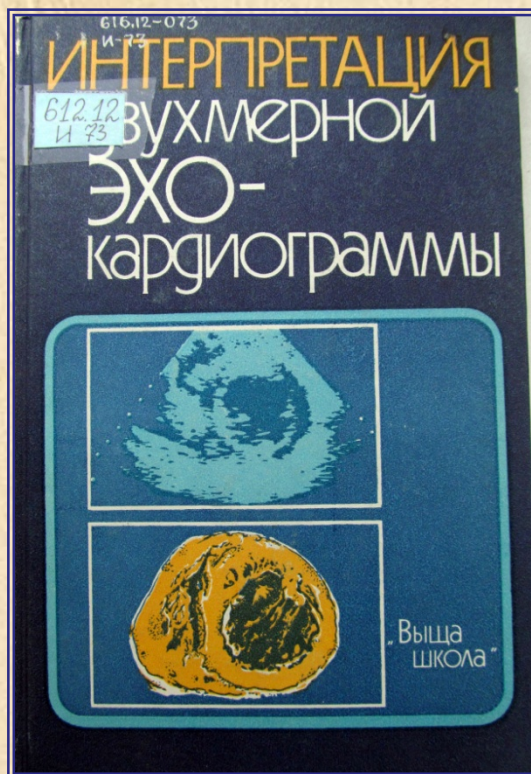
М18

Малая, Любовь Трофимовна. Микроциркуляция в кардиологии [Текст] / Любовь Трофимовна Малая, Илья Юрьевич Микляев, Павел Григорьевич Кравчун. - Харьков : Вища школа, 1977. - 231 с. **всього: 12 : (10), Наук.Аб.(2) у фонді бібліотеки УМСА**

616.127

М18

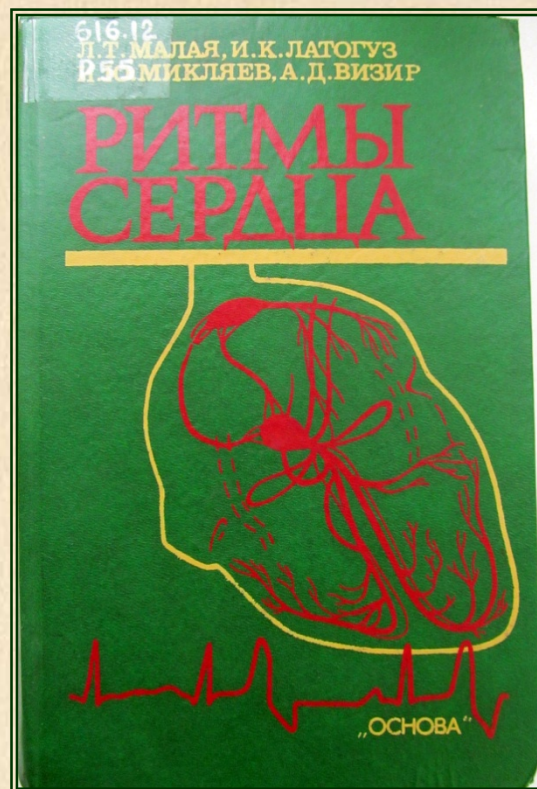
Малая, Любовь Трофимовна. Неосложненные и осложненные формы заживления инфаркта миокарда [Текст] / Любовь Трофимовна Малая; Н.И. Яблучанский, М.А. Власенко. - К. : Здоров'я, 1972. - 208 с. **всього 1 у фонді бібліотеки УМСА**

616.12

И73

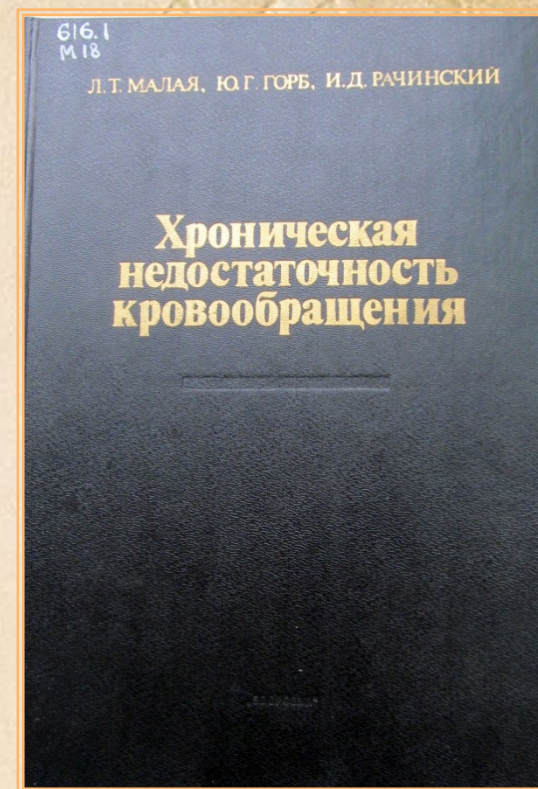
Интерпретация двухмерной эхокардиограммы [Текст] / Любовь Трофимовна Малая, Николай Иванович Яблчанский, Юрий Григорьевич Горб и др.; рук. автор. кол. Л.Т. Малая. - Харьков : Выща школа, 1989. - 224 с. **Наук.Аб. (1)**

616.12

Р55

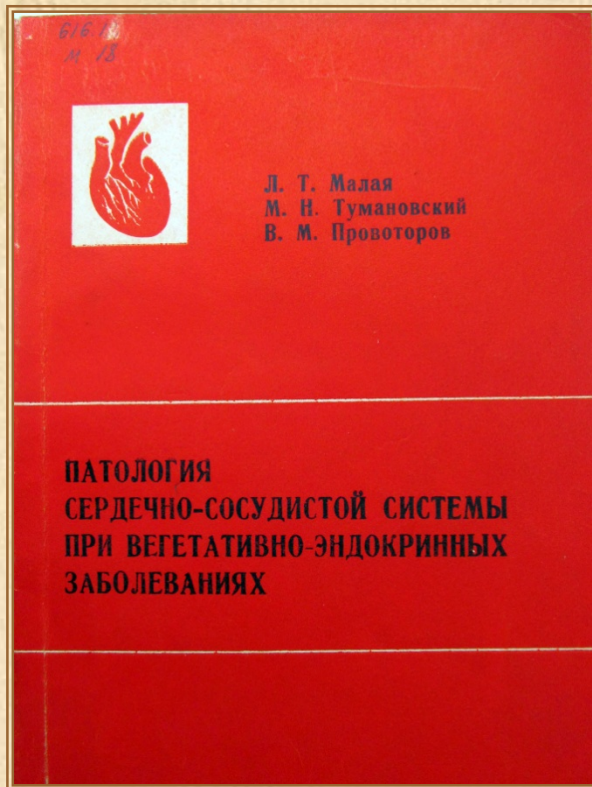
Ритмы сердца [Текст] / Любовь Трофимовна Малая, Иван Кондратьевич Латогуз, Илья Юрьевич Микляев, Анатолий Дмитриевич Визир. - Харків : Основа, 1993. - 656 с. **ЧЗ (1), (3), Наук.Аб. (1)**

616.1

М18

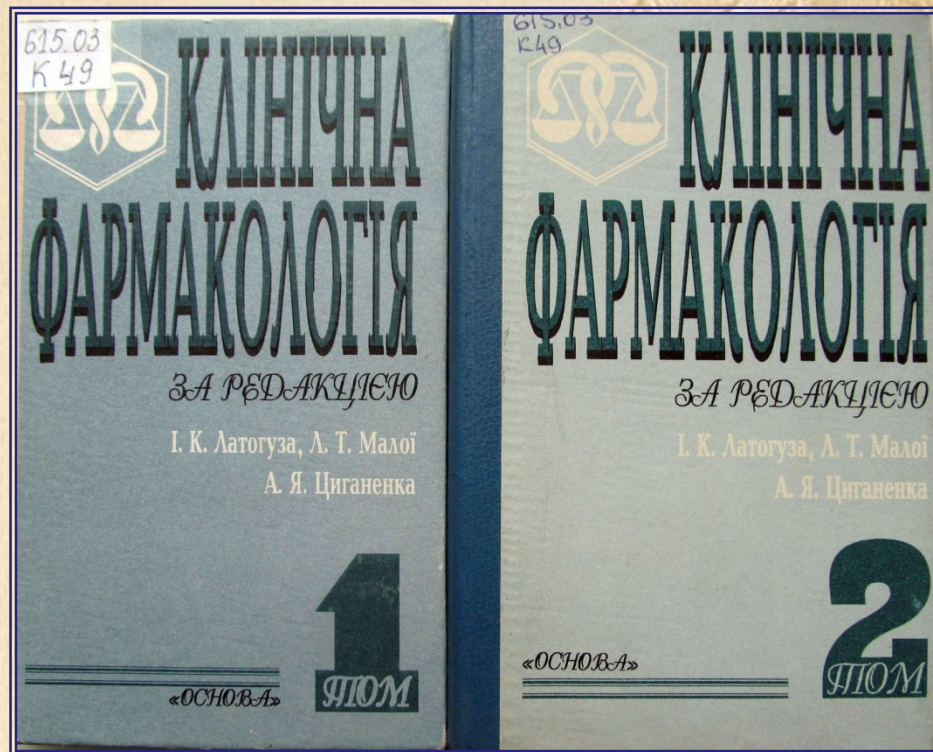
Малая, Любовь Трофимовна. Хроническая недостаточность кровообращения [Текст] / Любовь Трофимовна Малая, Юрий Григорьевич Горб, Иван Данилович Рачинский. - К. : Здоров'я, 1994. - 6223 с. **Наук.Аб. (4), (3)**

616.1

M18

Малая, Любовь Трофимовна.
Патология сердечно-сосудистой системы при вегетативно-эндокринных заболеваниях [Текст] / Любовь Трофимовна Малая; М.Н. Тумановский, В.М.Провоторов. - Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1978. - 140 с. **всього 5 у фондї бібліотеки УМСА**

615.03

K49

Клінічна фармакологія [Текст] : у 2-х т. : навчальний посібник для студ. та інтернів мед. вузів та ін-тів (фак.) удосконал. лікарів / за ред. І.К. Латогуза, Л.Т. Малої, А.Я. Циганенка. - Харків : Основа, 1995.

ЧЗ(1), Уч.Аб.(1), Наук.Аб.(1), (551) у фондї бібліотеки УМСА

Т. 1 / В.І. Грищенко, Є.Г. Дубенко, І.К. Латогуз та ін. - 526 с.

Т. 2 / В.І. Грищенко, Є.Г. Дубенко, І.К. Латогуз та ін. - 702 с.

«Любовь Трофимовна хорошо знала, чем и как живет каждый из сотрудников на работе, в быту, какие у кого проблемы. Потому что интересовалась, рассматривала человека как целостную личность»

Гриднев А.Е.

**Ученый секретарь, старший научный сотрудник
Института терапии им. Л.Т. Малой НАМН Украины. К.м.н.**

Л.Т. Малая и А.Е. Гриднев, 5 мая 2002 года

**«Речь Любови Трофимовны
была настолько
афористична, что мы,
ученики, часто
цитировали ее
высказывания и крылатые
выражения, а прозвище,
которым она могла
мимоходом одарить
проштрафившегося
сотрудника, оставалось с
ним на долгие годы»**

*(Зі спогадів Дикун Я.В. У кн. Малая
Любовь Трофимовна. Ученики об
Учителе [Текст] / под ред. Г.Д.
Фадееенко ; сост. Л.В. Богун, Л.Н.
Гридасова, Е.М. Кулешова ; лит.
запись Н.Н. Тихомирова. - Харьков :
Кроссрууд, 2013. - 147 с. - с.37)*

«Не обижайтесь, что я плохо говорю о Вас, когда Вас нет. Будьте уверены: всё, что я скажу о Вас в Ваше отсутствие, я скажу Вам в глаза»

Малая Л.Т.

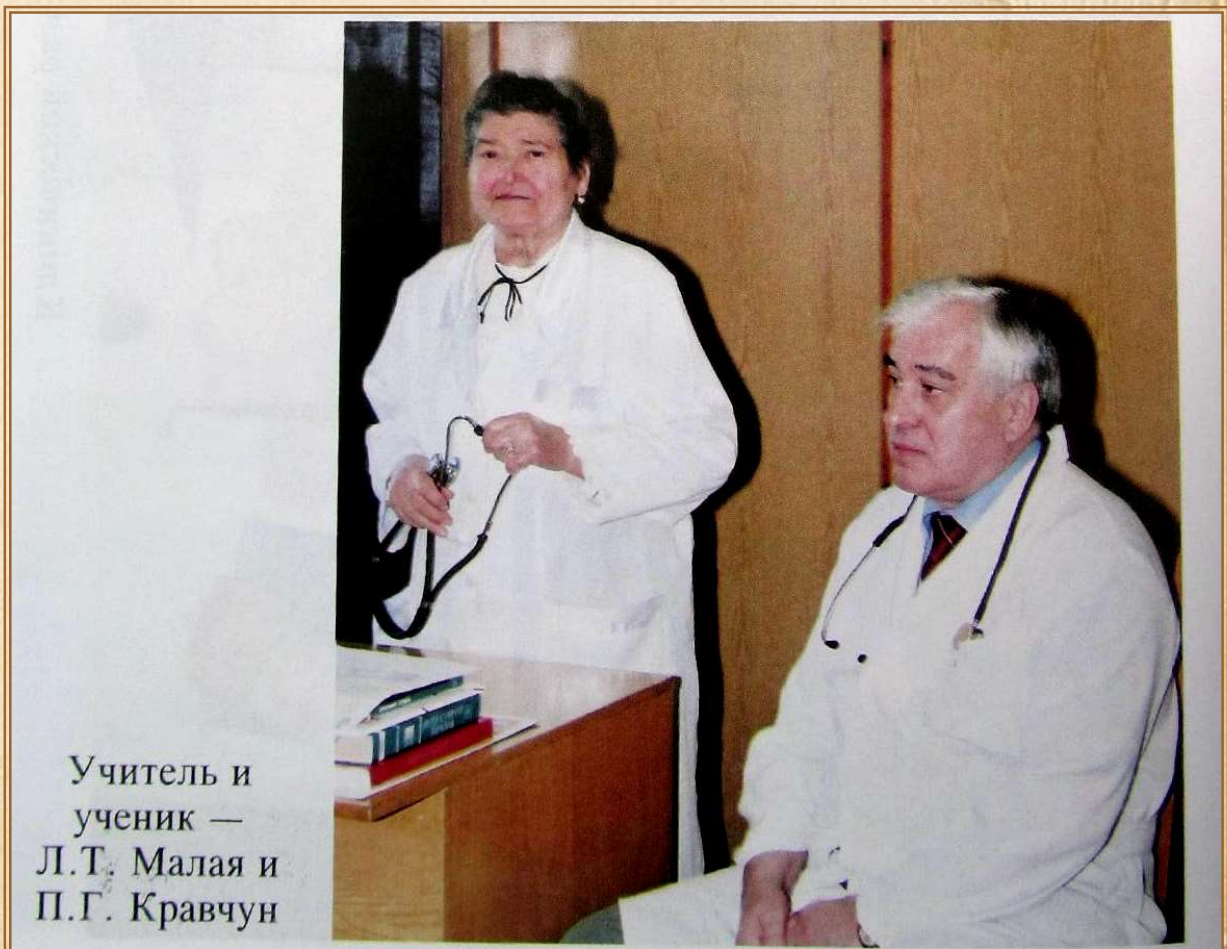
«Глубоко по-философски понимая, что все в этом мире бренном имеет как начало, так и конец, Любовь Трофимовна, особенно в последние годы жизни, тянулась к религии, все чаще посещала церкви, в Харькове – Благовещенский собор. Здесь молилась за родных и близких, поминала родителей и род свой. *«Дедушка умер до моего рождения, – делилась она в минуты откровения, – а я вот молюсь за него, хоть он не мог даже догадываться об этом»»*

(3 кн. Малая Любовь Трофимовна. Ученики об Учителе [Текст] / под ред. Г.Д. Фадеенко ; сост. Л.В. Богун, Л.Н. Гридасова, Е.М. Кулешова ; лит. запись Н.Н. Тихомирова. - Харьков : Кроссруд, 2013. - 147 с. - с.68)

**«В памяти и в душе возникают и сейчас...
крылатые постулаты Любоми Трофимовны:
«Диссертация – скоропортящийся продукт, ее надо
защищать как можно быстрее»,
«Больному нужны не только лекарства, но и доброе
отношение»**

**Д.м.н., проф.,
академік Вищої
школи України,
заслужений діяч
науки і техніки
України –
Кравчун П.Г.**

«У каждого знавшего Любовь Трофимовну свое мнение о ней как в общем, так и в частностях. Одно бесспорно: ей было предназначено стать выдающейся личностью. *«Даже если бы я осталась на родине и работала в селе дояркой, все равно была бы Героем труда», – говорила она»*

**Д.м.н., проф., заслуженый діяч науки і техніки України –
Целуйко В.І.**

(З кн. Малая Любовь Трофимовна. Ученики об Учителе [Текст] / под ред. Г.Д. Фадеевко ; сост. Л.В. Богун, Л.Н. Гридасова, Е.М. Кулешова ; лит. запись Н.Н. Тихомирова. - Харьков : Кроссруд, 2013. - 147 с. - с.123)

«Любовь Трофимовна не ограничивалась толкованием специальных медицинских знаний. А учила едва ли не главному в деле врачевания... *«Надо лечить не болезнь, а человека, – говорила она, – а для начала осмотрите, расспросите пациента, разузнайте не только что у него болит, но и чем он дышит, живет»»*

**(Из воспоминаний
к.м.н.
Шапошниковой Ю.Н.
в кн. Малая Любовь
Трофимовна. Ученики
об Учителе [Текст] / под
ред. Г.Д. Фадеенко ;
сост. Л.В. Богун, Л.Н.
Гридасова, Е.М.
Кулешова ; лит. запись
Н.Н. Тихомирова. -
Харьков : Кроссруд,
2013. - 147 с. - с.128)**

Академік Л.Т. Мала була не тільки відомим ученим, прекрасним клініцистом, але й організатором охорони здоров'я в Харківському регіоні

Л.Т. Мала перша в Україні у 70-ті рр. ХХ століття впровадила в практику систему поетапного лікування хворих з інфарктом міокарда (стаціонарний, санаторно-курортний і амбулаторно-поліклінічний етапи). За ініціативою Л.Т. Малої в структуру кардіологічної допомоги населенню м. Харкова були введені кардіологічні бригади швидкої допомоги, реабілітаційні відділення в лікарнях, приміський кардіологічний санаторій

Задля забезпечення вже наявної структури терапевтичної допомоги в Східному регіоні України єдиним методологічним і організаційним керівництвом, у 1986 р. збулася мрія і справа всього життя Л.Т. Малої – організований Харківський НДІ терапії на базі філіалу Київського НДІ кардіології імені акад. М.Д. Стражеска

В інституті, окрім вже наявних палат кардіологічного профілю, функціонують відділення гастроентерології, пульмонології, нефрології

**Сьогодні Інститут терапії
з честю носить ім'я його
засновника і першого
директора – академіка НАН
і НАМН України, РАМН
Любові Трохимівни Малої**

Померла Л.Т. Мала 14 квітня 2003 р. після важкої нетривалої хвороби на 85-му році життя. Похована на алеї Героїв на 2-му кладовищі в м. Харкові, де в 2004 р. був встановлений бронзовий бюст великому терапевту

Меморіальні пам'ятні дошки академіку Л.Т. Малої встановлені на фасадах ГУ «Національний інститут терапії імені Л.Т. Малої НАМН України» і Харківського національного медичного університету

*«Я уверена, что на
непростом пути
жизни и творчества
поколениям врачей XXI
века факелом надежды
и гарантом свершений
будут замечательные
представители,
творцы медицины
предшествующих
десятилетий»*

**Любовь
Трофимовна
Малая**

